

Alerjide Aşı (İmmünoterapi) Tedavisi

 Dr. Ali SELÇUK ve Dr. Osman ŞENER

Aşı Tedavisi Nedir?

Aşı tedavisi, yüz yılı aşkın süredir alerjik hastalarda uygulanan hastalığın temeline yönelik bir tedavi yöntemidir. Hastanın duyarlı olduğu alerjenlerden elde edilen ürünlerin hastaya giderek artan dozlarda ve belirli zaman aralıklarında verilmesi esasına dayanır.

Aşı tedavisinde hastaya verilen madde aslında hastanın normal yaşantısında sıkça karşılaştığı alerjenlerdir. Hastaya verilen bu alerjen ürünlerinin içinde hiçbir şekilde ilaç veya kortizon bulunmaz. Aşı tedavisi vücuda genellikle cilt altından küçük bir iğne ucuyla veya daha nadiren ağızdan verilerek uygulanır.

Hastada sorun oluşturmayacak uygun bir doza ulaşmak hedeflenir. Böylece kişinin verilen alerjene duyarlı hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Tedavinin emniyetli ve başarılı olması için aşı tedavisi kararının verilmesi ve tedavinin planlanması mutlaka immünoloji ve alerji hastalıkları uzmanı hekimler tarafından yapılmalıdır.

Aşı Tedavisinin Faydaları Nelerdir?

Aşı tedavisinin hem tedavi edici hem de koruyucu etkileri vardır. Alerjenlere karşı duyarlılığı azaltmasının yanında hastalığın belirtilerini ve ilaç kullanma gereksinimini azaltır. Ayrıca yeni alerjilerin ve astım gelişimini önlemede koruyucu etkisi vardır.

Aşı Tedavi Süreci Nasıldır?

Aşı tedavisinin iki aşaması vardır. Birinci aşamada doz artırılarak, sorun oluşturmayacak uygun doz olan idame doza ulaşılır. Enjeksiyonlar genellikle haftada bir yapılır. Aşı tedavisinin ikinci aşaması idame doza ulaştıktan sonra bu dozun sırasıyla 2 haftada bir, 3 haftada bir ve daha sonra 4 haftada bir enjeksiyonu şeklinde yapılır. İdame tedavi 4-6 haftada bir yapılır. Aşı tedavisinin ortalama süresi 3-5 yıldır. Bu süre her hasta için farklılık gösterebilir. Hastanın yakınmalarında düzelme, ilaç tedavisine göre daha yavaş olup aylar sonra oluşur. Yakınmalar tam olarak kaybolsa bile tedaviye devam edilmelidir. Aşı tedavisinden 12-18 ay sonra beklenen yararı görmemiş hastalarda tedavi sonlandırılmalıdır.

Alerji aşılarını uygularken beraberinde mutlaka alerjiden korunma önlemleri alınmalı ve aşı tedavisini uygulayan hekim tarafından verilen diğer tedavilere uyulmalıdır.

Aşı Tedavisi Kimlere Uygulanır?

Aşı tedavisi temel olarak alerjik nezle (rinit), alerjik astım ve arı alerjisi olan hastalara uygulanmaktadır. Buna karşın bu hastaların tümünde aşı tedavisi uygun olmayabilir. Tedaviye uygun olmayan bir kişide aşı tedavisi etkili olmamaktadır. Hastanın aşı tedavisine istekli olmasının yanı sıra,

1. Deri testi ve kan testi ile gösterilen alerjen maddenin kişide yakınmalara neden olması,
2. Alerjiden korunma ve ilaç tedavisinden yeterli fayda görmemiş olması,
3. Kişinin uzun süreli ilaç kullanmak istememesi,

Bölüm 16 – Alerjide Aşı (İmmünoterapi) Tedavisi

4. Alerjik nezleli hastalarda astımı önleme isteği,
5. İlaçlara bağlı yan etkilerin olması durumlarında aşı tedavisi uygulanabilir.

Kimlere Aşı Tedavisi Verilemez?

Tedaviye uyumsuz hastalara, 5 yaşından küçük çocuklara, ağır astımlılara, kanser, bağışıklık sistemi hastalıkları, psikolojik bozukluk, ciddi hipertansiyon ve kalp hastalığı durumlarında aşı tedavisi verilemez.

Hamilelerde Aşı Tedavisi Yapılır mı?

Hamile olduğu bilinen hastalara aşı tedavisi başlanmaz ama zaten aşı almakta olan hasta gebe kalırsa tedaviye devam edebilir. Aşı tedavisinin anneye veya bebeğe bir zararı yoktur.

Aşı Tedavisinin Yan Etkileri Nelerdir?

- Aşı sonrası lokal veya genel yan etkiler olabilir.
- Enjeksiyon uygulanan yerde madeni bir para büyüklüğünde kızarıklık, kaşıntı ve şişlik olması normaldir. Çapı 5 cm ve üstündeki reaksiyonlarda, hasta bir süre gözetim altında tutulur, lokal buz uygulaması ve antihistaminik ilaç verilir.
- Lokal yan etkilere göre çok daha nadir olsa da tüm vücudu etkileyen yan etkiler ilk 24 saatte ortaya çıkabilir. Kaşıntılı kabarıklıklar, dil veya dudakta şişme, nefes darlığı, ses kısıklığı, göğüste sıkışma hissi, burun akıntısı, tansiyon düşüklüğü ve şuur kaybı oluşabilir. Böyle durumlarda hasta en yakın sağlık merkezine veya kendi alerji hekimine başvurmalıdır.
- Ciddi reaksiyon olasılığı nedeniyle aşı tedavisinin alerji uzmanı gözetiminde ve hastane şartlarında yapılması gerekmektedir. Hastaların enjeksiyon sonrası 30 dakika beklemeleri ve enjeksiyon yerini hekime göstermeden hastaneden ayrılmamaları gerekmektedir.
- Aşının ilaçların aksine iç organlara zarar verici yan etkisi yoktur. İçinde ilaç veya kortizon bulunmamaktadır, kilo aldırılmaz.

Dikkat Edilecek Diğer Noktalar

1. Aşılar evde muhafaza ediliyorsa buzdolabında bulundurulmalıdır. Kesinlikle buzluğa koyulmamalı ve dondurulmamalıdır.

2. Aşılar içi buz dolu bir termos içinde taşınmalıdır.
3. Aşı yapıldıktan sonra sıcak banyo, sauna, uzun süreli duştan ve ağır fiziksel aktivitelerden uzak durulmalıdır.
4. Aşılar düzenli olarak planlandığı günlerde yaptırılmalıdır. Aşı tedavisi aksatıldığında tedavi yetersiz veya başarısız olacaktır.

Sonuç olarak, alerjik nezle ve eşlik eden hafif orta astımlı hastalarda aşı tedavisi, sabırla uygulandığında hastalığı kontrol altına alacak, ilerlemesini durduracak bir yöntemdir.